

Handleiding voor docenten

taal: unie

Opiniestukwedstrijd voor jongeren

Wat is jouw mening over het Nederlands?

De Week van het Nederlands

Vooraf

De Taalunie is op zoek naar manieren om jongeren te betrekken bij haar beleid en hen een stem te geven in de toekomst van het Nederlands. Daarom organiseert de Taalunie tijdens de Week van het Nederlands een opiniestukwedstrijd voor leerlingen van de derde graad secundair of de derde klas van het voortgezet onderwijs. Ze schrijven in twee lessen een argumentatieve tekst over één van de volgende vier stellingen:

-
1. Leren schrijven op school heeft geen zin meer in tijden van AI (denk bijvoorbeeld aan ChatGPT).
 2. Nederlandse vertalingen van Engelse boeken zijn overbodig, want iedereen spreekt toch Engels.
 3. Een apart vak Nederlands is niet meer nodig, want je leert die leerstof al in andere vakken.
 4. Chatten met een chatbot is een goede manier om Nederlands te leren.

Deze stellingen zullen hen uitdagen om na te denken over de plaats en betekenis van het Nederlands in verschillende contexten, zoals cultuur, technologie, onderwijs en samenleving.

De drie beste inzendingen krijgen een prijs. De eerste prijs is een iPad, in combinatie met een schrijversbezoek voor de hele klas. De tweede prijs is een bon ter waarde van €100 en de derde prijs een bon ter waarde van €50.

Inzendingen worden beoordeeld op basis van:

- Duidelijk standpunt
- Sterkte van de argumenten
- Creativiteit en originaliteit

Lengte van de tekst: tussen de 350 en 550 woorden, inclusief titel

Inzendingstermijn: vanaf 5 oktober tot en met 31 oktober 2024

Naar: jongeren@taalunie.org

Gevraagde gegevens:

- VOORNAAM + NAAM + KLAS + e-mailadres leerling
- School + e-mailadres school + naam leerkracht Nederlands

Les 1

(50 minuten)

Veronderstelde voorkennis

- De leerlingen weten wat een standpunt is
- De leerlingen weten wat een argument is
- De leerlingen weten dat een argumentatieve tekst bestaat uit een inleiding met de stelling, een midden(stuk) met argumenten en een slot met een conclusie.

Benodigd materiaal

- Materiaal om een PowerPoint te laten zien aan de leerlingen, inclusief een filmpje met geluid.
- Werkbladen, gekopieerd voor iedere leerling of op een andere manier met ze gedeeld
- Pen en papier, of laptop

(1) Introductie (dia 3, 4 & 5) (3 minuten):

- Start de PowerPoint. Introduceer de lessenreeks over de opiniestukwedstrijd in het kader van de Week van het Nederlands. Deze wedstrijd geeft jongeren de kans om mee na te denken over relevante thema's waar de Taalunie mee bezig is en hierover een opiniestuk te schrijven, in twee lessen (dia 3 & 4).
- Vertel de leerlingen over de Taalunie en hun rol in het bevorderen van de Nederlandse taal aan de hand van bijgevoegde PowerPoint (dia 5). In de notitiesectie vind je meer informatie over de Taalunie. Je kan deze ook beluisteren door op de luidspreker te klikken.

(2) Kijkopdracht (dia 6 & 7) (12 minuten):

- Laat een informatief filmpje zien over de Taalunie en de rol van het Nederlands in verschillende contexten (cultuur, technologie, onderwijs, samenleving) (dia 6).
- Geef de leerlingen vooraf enkele kijkvragen mee, zoals:
 - Wat is jouw favoriete Nederlandse woord? Het woord mag nog niet genoemd zijn in het filmpje.
 - Denk je dat het Nederlands in de toekomst zal verdwijnen? Waarom wel of niet?
- Laat leerlingen op het werkblad opschrijven wat zij weten / denken te weten over opiniestukken (dia 7, 2 minuten). Inventariseer kort wat zij hebben opgeschreven.

Les 1

(50 minuten)

(3) Tekstvoorbeelden vergelijken (dia 8 & 9) (15 minuten):

- Vraag de leerlingen om individueel twee voorbeeldteksten te vergelijken en de sterke en zwakke punten van beide teksten op te schrijven (dia 8).
- Laat de leerlingen in groepjes van drie of vier hun sterke en zwakke punten vergelijken en aan elkaar uitleggen.
 - **Mogelijke punten die benoemd kunnen worden bij voorbeeldtekst 1:**
 - **Sterke punten:**
 - Het probleem wordt heel helder duidelijk gemaakt in de inleiding.
 - Sterke argumenten: het eerste argument benadrukt hoe leerzaam muziek kan zijn door taal en literaire technieken te leren. Het tweede argument gaat over de emotionele ervaring die muziek kan bieden, wat relevant is voor de stelling. Het argument over de toegankelijkheid van muziek is goed uitgewerkt om te benadrukken hoe muziek jongeren kan motiveren om meer te leren over de taal. Het laatste argument gaat over hoe muziek creativiteit kan stimuleren, wat beter aansluit bij de stelling en de voordelen van muziek benadrukt.
 - **Zwakke punten**
 - De tekst is vrij zakelijk en weinig origineel / aantrekkelijk.
 - Een zwak punt in de inleiding: "de leesvaardigheid gaat achteruit"; muziek luisteren helpt niet om de leesvaardigheid te verbeteren (niet logisch).
 - Het slot sluit niet goed aan bij de stelling en de inhoud van de kern van de tekst.
 - **Mogelijke punten die benoemd kunnen worden bij voorbeeldtekst 2:**
 - **Sterke punten:**
 - Woorden als "absoluut noodzakelijk" en "onmisbaar" maken de tekst krachtiger en overtuigender.
 - Aantrekkelijke inleiding.
 - Sterke argumentatie (vergelijkbaar met tekst 2).
 - Slot komt terug op de inleiding en heeft een uitsmijter.
 - **Zwakke punten**
 - Het probleem wordt niet duidelijk gemaakt in de inleiding.
 - De tekst is vrij zakelijk en weinig origineel / aantrekkelijk.
- Inventariseer kort, klassikaal welke punten de groepen het meest zijn opgevallen. Concludeer welke elementen belangrijk zijn bij een argumentatieve tekst.
- Bespreek de kwaliteitscriteria waarop de opiniestukken beoordeeld zullen worden (duidelijk standpunt, sterkte van de argumenten, creativiteit en originaliteit) (dia 9).

Les 1

(50 minuten)

(4) Discussie (dia 10) (5 minuten):

Bespreek de vier stellingen waaruit de leerlingen kunnen kiezen voor hun opiniestuk. Vraag de leerlingen om hun eerste gedachten en meningen (standpunt) over deze onderwerpen te delen.

(5) Voorbereiden schrijfoopdracht (dia 11) (5 minuten):

- Laat de leerlingen in groepen van drie of vier een korte brainstormsessie houden over de stelling die hen het meest aanspreekt.
- Vraag hen om het argumentatieschema in te vullen op hun werkblad (opdracht 3)

(6) Feedback (5 minuten):

Als iedereen het schema heeft ingevuld, presenteren enkele leerlingen met verschillende stellingen hun argumenten aan de klas. De leerlingen geven elkaar korte feedback op de sterkte van de argumenten: hoe overtuigend zijn de argumenten?

(7) Afsluiting (5 minuten):

- Laat de leerlingen thuis een eerste versie van het opiniestuk schrijven inclusief inleiding en slot. Het meest handige is wanneer leerlingen de tekst de volgende les digitaal meenemen, zodat ze verbeteringen op basis van peerfeedback direct kunnen doorvoeren.
- Het is ook mogelijk om de schrijfrondes in les 2 iets in te korten en ze in die les de eerste versie van hun opiniestuk te laten schrijven.

Les 2

(50 minuten)

Benodigd materiaal

- Materiaal om een PowerPoint te laten zien aan de leerlingen, inclusief een filmpje met geluid.
- Pen en papier, of laptop

(1) Introductie (dia 12 & 13) (5 minuten):

- Start de PowerPointpresentatie met het lesoverzicht van les 2 (dia 12). In deze les lezen de leerlingen elkaars opiniestukken en geven ze elkaar feedback in twee rondes: 1 gericht op de inhoud en 1 op de stijl.
- Vraag de leerlingen wat de eigenschappen zijn van een goed opiniestuk. Wat hebben ze nog onthouden van de vorige les? (dia 13)

(2) Feedbackronde 1: Argumentatie (dia 14) (15 minuten):

- Laat de leerlingen in tweetallen op basis van dezelfde stelling werken. Ze zoeken steeds een argument op in elkaars tekst en bespreken:
 - Hoe goed het argument aansluit bij de stelling: is het argument echt een antwoord op de vraag? Waarom vind ik dat?
 - Hoe sterk het argument is: is het heel overtuigend of gemakkelijk te weerleggen?
 - Hoe goed het argument is uitgewerkt: is het zonder extra mondelinge uitleg begrijpelijk voor de lezer?
 - Hoe goed de argumenten op elkaar aansluiten: overlappen de argumenten niet en staan ze in een logische volgorde in de tekst?
- Op basis van deze uitwisseling passen de leerlingen direct hun eerste versie aan: ze versterken hun oorspronkelijke argumenten of bedenken samen sterkere argumenten en werken die uit.
- Vraag enkele tweetallen om hun argumenten te presenteren en laat klasgenoten reageren of vragen stellen.

(3) Feedbackronde 2: stijl (dia 15) (15 minuten):

- Laat de leerlingen in nieuwe tweetallen op basis van dezelfde stelling elkaars werk lezen en feedback geven op de toon en stijl van de tekst. Waar in de tekst kan de toon en stijl zo worden aangepast dat de boodschap (nóg) overtuigender overkomt? De leerlingen passen de feedback direct toe en verbeteren samen hun tekst.
- Vraag enkele tweetallen om de meest overtuigende zin voor te lezen die zij tegenkwamen in het werk van hun klasgenoot. Laat ze vertellen wat die zin volgens hen zo overtuigend maakte (was het een kwestie van inhoud of stijl?).

Les 2

(50 minuten)

(4) Feedbackronde 3: de puntjes op de i (dia 16) (10 minuten):

- Laat de leerlingen nogmaals in nieuwe tweetallen of hun eigen tekst nog één keer goed doornemen en aanpassen. Ze letten hierbij op de volgende punten:
 - Heeft je tekst een pakkende inleiding?
 - Staat jouw standpunt duidelijk in de tekst?
 - Staan je sterkste argumenten duidelijk onderscheiden (alinea's!) in het middenstuk?
 - Is je tekst creatief en origineel, met eigen ideeën en voorbeelden?
 - Heeft je tekst een afsluiting met een duidelijke conclusie, een verwijzing naar de inleiding die de 'cirkel rond maakt' en eventueel een overtuigende uitsmijter?

(5) Afsluiting (dia 17) (5 minuten):

- Optioneel: je kan de tekst laten voorlezen en erover in gesprek gaan, klassikaal of in groepjes.
- Inventariseer de belangrijkste leerpunten van de les (wat nemen de leerlingen mee?) en moedig de leerlingen aan om hun opiniestuk in te sturen.
- In bijlage vind je twee rubrics. De eerste is de rubric die door de jury gebruikt zal worden om de winnaar van de wedstrijd te bepalen. De tweede rubric kan je eventueel zelf gebruiken om de schrijfofdracht te evalueren.